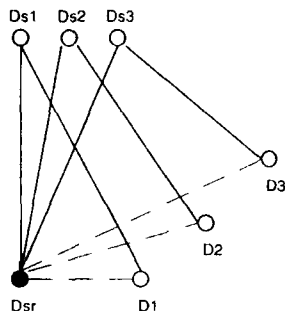

Pri polysémii majú rozhodujúcu úlohu špecifikačné sémy, ktoré sú rozdielne pri jednotlivých významoch. Kategoriale a identifikačné sémy sú spoločné.

Homonymá (vlastné homonymá) sú slová majúce rovnakú hláskovú podobu, ale odlišný, ničím nesúvisiaci význam (Encyklopédia jazykovedy, 1993, s. 175). Homonymné slová nemajú spoločné sémy (kategoriale, identifikačné, špecifikačné), a tak nie sú medzi nimi žiadne vzťahy týkajúce sa obsahovej stránky slova.

Homonymá môžeme graficky vyznačiť takto:

Oproti polysémii tu dochádza k zmenám. Počet signifikácií sa zvyšuje, lebo vzťah vyjadrenia zmyslu je pre každý význam, ktorý sa neviaže na iné slovo, nový. Vznikne niekoľko sémantických trojuholníkov spojených v jednom bode – designátore predstavujúcom spoločnú formu, ktorá sa viaže na rozdielny obsah.

Základný rozdiel medzi polysémiou a homonymiou je teda v existencii, resp. absencii vzťahu medzi významami, sémami. Zaujímalo nás, ako si používatelia slovenského jazyka vedia tieto vzťahy uvedomiť. Vychádzali sme z hypotézy, že schopnosť postrehnúť zviazanosť pojmov je závislá od veku a vzdelania ľudí, od ich schopnosti určiť „diskrétné kognitívne prvky, z ktorých sa konštituujú odrazy i významy“ – noémy slov (Blanár, 1984, s. 26). Chceli sme zistiť, či sa vo vedomí používateľov jazyka strácajú väzby medzi významami viacvýznamových slov. Predpokladali sme, že starší študenti si uvedomujú viac vzťahov ako žiaci základnej školy.

Pracovali sme so štyrmi skupinami:

1. základná škola - 5. ročník (23 žiakov),
2. gymnázium - 1. ročník (17 študentov),
3. vysoká škola - 1. ročník (10 poslucháčov – so študijnou kombináciou slovenský jazyk),
4. jazyková škola - 1. ročník (10 dospelých žiakov).

Úlohou opýtaných bolo postrehnúť (ne)existenciu vzťahov medzi slovami a na základe toho určiť, či sú to homonymné alebo polysémické slová.

Percentuálny počet výskytu odpovedí je v tabuľke 1.

	25.5. ročník			Gymnázium 1. ročník			VŠ 1. ročník			Dospelí - sam. št. 1. r.			KBSU		
	P	H	N	P	H	N	P	H	N	P	H	N	P	H	N
1. ZÁMOK	2	21	8,7%	7	10	41,2%	4	8	40,0%	5	5	50,0%			
2. HRANICA	11	12	47,4%	12	9	79,6%	3	7	30,0%	3	7	70,0%			
3. HLAVA	1	1	3,7%	1	1	7,7%	1	1	4,0%	1	1	10,0%			
4. KOHUŤK	1	1	3,7%	1	1	7,7%	1	1	4,0%	1	1	10,0%			
5. ČEPIEC	8	15	26,6%	8	9	69,5%	3	7	28,0%	2	8	40,0%			
6. KORUNA	1	1	3,7%	1	1	7,7%	1	1	4,0%	1	1	10,0%			
7. JAZD	8	15	34,8%	6	11	39,3%	1	8	10,0%	3	7	30,0%			
8. KOMORA	1	1	3,7%	1	1	7,7%	1	1	4,0%	1	1	10,0%			
9. KLINČEK	1	1	3,7%	1	1	7,7%	1	1	4,0%	1	1	10,0%			
10. KNHA	7	14	31,8%	3	12	45,5%	2	8	20,0%	1	8	10,0%			
11. BATERIA	1	1	3,7%	1	1	7,7%	1	1	4,0%	1	1	10,0%			

Tabuľka 1